

A VÖRÖS

N. N. Artamonovának PIRAMIS

Sóval az úgy volt, hogy Jura összekeverte Frjazinót Frjazevóval, és rossz vonatra szállt. Pedig Natasa mindent elmagyarázott neki: Jaroszlavlí pályaudvar, Frjazevo vagy Scsolkovo a végállomás. Neki a Zagorjanszkaján kell leszállnia, de ott nem mindegyik vonat áll meg. A frjazevói megáll, a frjazinói nem. Jura meg jusztt is a frjazinóira szállt fel.

– Van egy vonat negyed hétkor, az hétköznap mindig jár – magyarázta neki Natasa a Dinamo metrómegállónál állva és a jégkrémet nyalogatva, amit Jura vett neki. – Mindig megáll nálunk.

– És hány óráig tart az... mmm... út? – viccelt Jura, és jó nagyot harapott a fagyaltból.

– Negyvenöt perc – mosolyodott el Natasa. – Hét órára már ott is lesz nálunk.

Ez volt a harmadik találkozásuk, de valamiért nem tértek át a tegeződésre.

– Nagy társaság lesz?

– Soha nem kicsi! – nevette el magát Natasa, és megrázta a fejét.

Mindig ezt csinálta, amikor valami vicceset mondott. Valahogy túlságosan őszintének hatott ez a mozdulata, már-már bután naivnak, pedig nem volt buta, ezt Jura hamar megértette. Különben egyre jobban tetszett neki: alacsony, karcsú, kreol bőrű, mozgékony, majdnem mindig mosolygós. Látnivaló, hogy déli vér csörgedezik az ereiben. Talán moldovai, talán örmény, vagy épp zsidó. De Jura egyelőre nem kérdezte a származásáról. Natasa mindig vidámságot árasztott magából. A haja fekete volt, két feszes copfba fonva, amiket körbetekert a fején.

– Rajongók hada? – mondta Jura, és gyorsan befalta a folyni kezdő jégkrémet.

– Naná! – Natasa újból megrázta a fejét.

– Párbajpisztolya van?

– Ott a papa kétcsövűje.

– A történeteket akkor én állok.

– Megegyeztünk!

A lány nevető, jégkrémtől nedves ajkát nézve Jura elképzelte az első csókjukat. Mondjuk, orgonák között.

– Nő ott maguknál orgona? – kérdezte.

– Valamikor nőtt. Csodálatos volt! De aztán megbetegedett. A papa megnyeste. Így most csak egy icipici bokor maradt.

Natasa is megette a jégkrémjét, zsebkendőt vett elő a blézere zsebéből, megtörölte a száját, aztán felemelte a táskáját a csodásan vékony lába mellől, és két kézzel fogva a hasához szorította.

– No, akkor én megyek.

És előrehajtva a fejét, felsandítva hozzátette:

– A szombati vizontlátásra, Jura.

– Vizontlátásra, Natasa! – Jura felemelte és ökölbe szorította a kezét.

Natasa lendületesen megfordult, és gyors léptekkel bement a metrómegállóba. Ugyanilyen lendületesen fordult meg a gerendán a tornateremben, amikor Jura először látta. Majd könnyed cigánykereket hányt a szeren, ellökte magát, leugrott, széttette a kezét, és hátravetette sugárzó arcát.

Első osztályú sportoló volt, a Pedagógiai Főiskolán tanult, és épp a főiskolai szpartakiádon vett részt, amelyről Jura, az MGU másodéves újságíró szakos hallgatója tudósítást készített az egyetemi lap számára. Ott ismerkedtek meg. Elmentek együtt a *Párizsi háztetők alatt* című francia filmre, amit már mindketten láttak: Jura egyszer, Natasa háromszor.

Sétáltak a Gorkij parkban.

És Natasa meghívta a születésnapjára.

És tessék... Jura nem tudott leszállni.

Ajándékba egy palack pezsgőt vitt, meg egy Walt Whitman-kötetet, Kornyej Csukovszkij fordításában. Ez a gyönyörű kötet, mely valamikor régen jelent meg az Akadémia Kiadónál, ott állt a rengeteg többi között, amiket még Jura nagyapja gyűjtött össze. Jura csak egyszer nyitotta ki, belelapozott, aztán visszatette a helyére. És most, hogy az ajándékon gondolkozott, eszébe jutott. Az ösztöndíját már elköltötte három amerikai dzsesszlemezre, a Kuznyecki-jen vette őket nepperektől. A maradék pénze csak a pezsgőre volt elég. A szüleitől Jura már két hónapja nem kért pénzt, elvi megfontolásból.

„Szép könyv, jó költő...” – gondolta, és beletette a Whitman-kötetet a vállán lógó sárga bőrtáskába, a pezsgő mellé.

Az elektricskán Whitmant olvasta. És túl későn kapott észbe, hogy esetleg nem jó vonatra szállt.

– Nem tudja véletlenül, mikor jön Zagorjanka? – kérdezte egy vékony, morgorva öregembertől, akinek botja volt, és valami kis bödönje egy szatyorban.

– Semmikor – felelte kurtán az öreg. – Rossz vonatra szállt.

– Hogyhogy?

– A frjazinói sohasem állt meg Zagorjankában.

Jura felpattant, kinézett az ablakon. Bokrok és telefonpóznák suhantak el.

– Hát akkor...

– A következő állomás Zeljonij Bor. Ott leszállsz, visszamész Mityiscsibe, és felszállsz a frjazevoíra.

– Az ördögbe! – Jura tehetetlenül a tenyerébe csapott az öklével.

– Az ördögnek ehhez semmi köze

– mondta az öreg, és komoran az ablakra meredt.

Jura minden idiótának elmondta magát, miközben fogta a táskáját, és kiment a peronra. Itt hiányzott az egyik ajtó, a júniusi szél szabadon kószált.

– Hé, haver, adj egy szál cigit! – hallotta hirtelen a háta mögül.

Megfordult. Egy huligánforma srác állt a peron sarkában, a falnak támaszkodva. Jura valahogy észre sem vette, amikor kijött. Elégedetlen pillantást vetett rá, aztán elővette a nadrágzsebéből a fél csomag Asztrát és a gyufát. Kihúzott

egy szálat magának, aztán nyújtotta a csomagot a srácnak. Az ellökte magát a faltól, közelebb lépett bő, fekete nadrágjában, szóltanul kihúzott egy szálat, bedugta a szájába. Jó nagy szája volt. Jura rágyújtott, elhajította a gyufaszálat a vállá fölé.

– Tüzet is adj! – kérte a srác.

Jura habozott, megmondja-e neki, hogy „vehetnél magadnak”, de aztán csak meggyújtott egy újabb szál gyufát, és a srác cigarettájához tartotta. Sápadt, vékony arca volt, széles pofacsontja és csapott homloka.

– Messze van még Zeljonij Bor? – kérdezte tőle Jura mérgesen.

– Franc se tudja – felelte a srác. – Én Ivantjejevka-ba megyek a haverokkal. Nem vagyok idevalósi. Te se?

Jura biccentett.

A srác bambán végigmérte Jurát, visszádólt a falhoz, és nedves ajkában a cigivel félig lehunyta a szemét.

Jura elfordult, kifújta a füstöt az ajtó helyén.

Az elektricska komótosan zakatolt.

„Úgy mászik, mint egy teknősbéka – gondolta Jura dühösen. – Kretinoid. Idiotium. Hülyisszimusz.”

Gyorsan végigszívta a cigit, és kidobta a csikket az elsuhanó, poros bozótba. Visszament a kocsiba. Ugyanazok az utasok ugyanúgy ültek az üléseiken. Némelyik gúnyosan pillantott Jurára, legalábbis neki úgy tűnt.

„Mindenki csak kinevet. És meg is érdemled.”

Jura kinyitotta a Whitman-kötetet, olvasta tovább. Nyolc oldallal később a hangzóró rekedten közölte, hogy Zeljonij Bor következik. Jura fogta a táskáját, és kiment a peronra, ahol már nem volt ott a duzzadt ajkú srác, de három különböző korú nő állt ott: egy öregasszony, egy éltes korú dáma és egy lány.

Az elektricska ellenszenves nyikorgással fékezett. Jura leszállt a nők nyomában, és körülnézett. Kevesen szálltak le a fából készült peronra, és mindannyian elindultak a bokrok mögött látható faházikók felé. Az elektricska elkészült. Most akkor át kell jutnia a másik oldalra, gondolta Jura, azzal leugrott a talpfákra, a napsütésben felforrósodott síneken lépdelve átment a másik oldalra, megkerülte a peront, megtalálta a falépcsőt, és felment rajta. A peronon egy lélek sem volt. Elszórva pár csikk. A hosszú, rácsos táblán csak anyyi: BOR, a ZELJONIJ helyén a hajdani betűk árnyai.

– Zeljonijt elvitték javításra... – viccelt magában komoran Jura, aztán a lepattogzott festésű fehér padhoz ment, leült.

Lucs márkájú órájára pillantott, amit az apjától kapott ajándékba, amikor felvették az MGU-ra: 18.42.

– Nélkülem kezdik el...

Elővette a cigijét, aztán meggondolta magát. Eltette.

– Idiotium! – mondta hangosan, hunyorogva a fenyőfák között átszűrődő napfényben, és kiköpött a poros, kopott deszkákra.

Eltelt tizenkét perc.

Aztán még tizenhárom.

Aztán húsz.

Vonat nem jött.

– Ekkora faszágot! Boldog születésnapot, Natasa!

Felállt, elindult a peronon. Még mindig nem volt rajta egy lélek sem. A nap már lejjebb kúszott a fenyők mögött.

A táskával a vállán, dühösen lépdelt, a poros deszkákhoz csapdosva a szandálját.

– Fosmerium!

- Seggfejusz.
- Széjjelbaszomusz!

A deszkák bután döngtek Jura talpcsapásaitól. Ez még jobban feldühítette. Mikor a peron végéhez ért, megfordult, nekifutott, és nagyokat szökkent, ahogy a hármassugrók, minden dühét beleadva abba, ahogy talpát a vedlett deszkákhoz csapta.

- Barmodiusz.
- Fosodiusz!
- Tökömödiusz!

A deszkák döngtek.

Jura a rácsos táblához ért, ahol a BOR szó volt.

- Borobaron!
- Borofos!
- Boroul! Mi-kor-jön-már?!
- Nyolc perc múlva – szólalt meg egy hang.

Jura megfordult. A padon, amely mellett az előbb elszökdécselt, egy férfi ült. Ez annyira váratlan volt, hogy Jura megdermedt, mint akinek földbe gyökerezett a lába.

A világos, nyári ruhát viselő, kövér, duzzadt képű férfi ott ült, és őt nézte.

- Hogy... – nyögte ki Jura, aki nem hitt a szemének.
- Nyolc perc múlva érkezik – mondta a férfi.

Nagy, lisztfehér, körte alakú arca semmit sem fejezett ki. Semmit. Egyszerűen *semmit*. Jura életében először látott ilyen arcot.

- A vonat? – kérdezte, és képtelen volt elszakadni ettől az arctól.
- Az elektricska.

Jurát nézték a kicsi szemek, amelyek *semmit* sem fejeztek ki. Úgy tűnt neki, hogy ez az arc megfagyott. És maga az ember... egy kriptából került ide. Egy hulla. Holttest. Jurát hirtelen rosszullet fogta el, mintha napszúrást kapott volna, mint egyszer tavaly Bakuban. Remegett a lába.

– Üljön le! – mondta a fagyott száj. – Biztosan felhevült. Június elején ritkán van ilyen hőség.

Jura lehuppant a padra. Beszívta a levegőt, próbált magához térni, letörölte izzadt homlokát.

– Ilyen forróságban jobb nem hármassugrást játszani – mondta a férfi.

Jura végigmérte a kövér férfit, aki rezzenetlenül ült ott, fagyottan maga elé meredve. Régimódi nyári öltözéket viselt: fehér panamakalapot, bézs színű nyári öltönyt, alatta hímzett galléros orosz inget. A bő, bézs színű nadrág alól kilátszott a fehér, szövet félcipő. Ilyet hordott nyáron az elhunyt nagypapája egyik vicces barátja, aki numizmata, mókamester és alkoholista volt. De már ő is meghalt. A vicces félcipő látványától Jura magához tért. Kifújta a levegőt. Beszívta. És újra kifújta. Megnyugodott. Hirtelen megszűnt a kábulat. Valami könnyűség és vidámság töltötte el.

„Honnan csöppent ez ide? – gondolta. – Csak úgy a semmiből... Miért nem láttam? Lehet, hogy tényleg napszúrást kaptam?”

A kövér férfi nyugodtan, közömbösen nézett maga elé, és nem változtott a testtartásán.

- Nyolc perc. Tudja a menetrendet? – kérdezte Jura.

- Nem csak azt.
 Jura az órájára pillantott.
 – Szóval nyolc perc múlva jön?
 – Most már csak hét.
 – Mi a fene? Magának óra van a fejében?
 – Nem csak.
 Jurát még inkább eltöltötte a könnyed vidámság. Megkönnyebbülten elnevette magát, és megvakarta a tarkóját.
 – Vagyis... maga mindent tud?
 – Majdnem.
 – Jól van. Mi az a mittelspiel?
 – A sakkparti középső része.
 – Aha. És a... Betelgeuse?
 – Csillag az Orion csillagképben. Vörös szuperóriás, akkora, mint a Jupiter pályája.
 – Kiváló! Na és kicsoda Dave Brubeck?
 A fagyott ajkak csücsösrítettek, és elég pontosan fütyülni kezdték a „Take Five”-ot.
 – Nem semmi... – Jura döbbenten kifújta a levegőt, megcsapkodta a térdét, és nevetett.
 – Maga zenész! Az, ugye? És a zenészek sakkozni is jól tudnak, igaz? Maga dzsessz-zenész?
 – Nem – felelte a fazon nyugodtan.
 – Na, de tényleg... Min játszik? Szaxin? Trombitán?
 A kövér hallgatott.
 – Jól van. Nem árulja el... Akkor azt mondja meg... hmmm... hogy hol van Gnyiloje Bucsilo.
 – Tveri terület, Szelizsarovi járás.
 Jura el volt hűlve. Ezt a helyet nem ismerte más, csak aki ott élt abban a kis faluban, ahová az apjával és a nagyapjával eljártak néha vadászni. Szelizsarovi járás, Hutor falu. A Gnyiloje Bucsilo egy erdővel körülvett mocsár volt. Sok vízi madár fészkelte ott.
 „Honnan tudhatja ezt?”
 A kövér csak ült, meg sem moccant.
 „Telepata? Hipnotizőr? Persze, hipnotizőr. Elszaporodtak manapság az ilyen Wolf Messingek... Hát jó. Valahogy csőbe kell húzni...”
 Jura körbejáratta tekintetét a tájon. És hirtelen, egy fehér szilikáttéglából épített, földszintes ház mellett meglátott egy megfakult plakátot egy hirdetőtáblán: CÉLUNK – A KOMMUNIZMUS!
 A felirat alatt Lenin profilja volt látható.
 – Akkor azt mondja meg, ki az a Vlagyimir Iljics Lenin! – mondta hangosan Jura, és diadalmasan keresztbe fonta karját a mellén.
 – Az az ember, aki beindította a vörös üvöltés piramisát – felelte nyugodtan a kövér.
 Jurának elnyílt a szája.
 – Micsodát? Piramist? A vörös... micsodának a piramisát?
 – A vörös üvöltés piramisát.
 – De miféle piramis az?
 – A szakadatlan vörös üvöltés forrása.
 – És hol van?
 – A főváros közepén.

- De pontosan hol?
- Ott, ahol a közepe van.
- A Kremlben?
- Nem. A Vörös téren.
- Magán a téren? Egy piramis?
- Igen.
- És ott hol? Konkrétan?
- Az alapja az egész teret betölti.
- Az egészet?
- Jura elnevette magát. A kövér közben ugyanolyan rendíthetetlen nyugalommal ült.
- Tudja – mondta Jura
- , én a Vörös tértől nem messze lakom, a Pjatnyickaja utcában. De soha nem láttam a téren semmilyen vörös piramist.
- Maga azt nem láthatja.
- És maga igen?
- Én igen.
- „Világos. Hallucinációi vannak...”
- És mit csinál az a piramis?
- Vörös üvöltést bocsát ki magából.
- Mint valami... hangszóró?
- Körülbelül úgy. Csak egészen más hullámokon. És egészen más rezgéssel.
- És... minek bocsátja ki?
- Hogy megfertőzze az embereket vörös üvöltéssel.
- Minek?
- Hogy megzavarja az ember belső felépítését.
- Megzavarja? Minek?
- Hogy az ember ne legyen többé ember.
- „Szovjetellenes propaganda...” – gondolta Jura, és körbenézett.
- De a peronon továbbra sem volt senki.
- Tehát Lenin építette ezt a piramist?
- Nem. Ő csak beindította.
- Hogyan? Elfordított egy kart?
- Nagyjából.
- És ki építette?
- Maga azokat nem ismeri.
- Talán a németek? Karl Marx? Engels? – nevetett Jura.
- Nem, nem a németek.
- A jenkik?
- Nem.
- De hát... akkor kik? Honnan jöttek?
- Onnan – felelte a kövér, és hozzátette: – Jön a vonata.
- Jura a sínekre pillantott, ahogy összefutnak balra a távolban, a forróságban, de semmit sem látott. Azért csak felállt, megigazította vállán a táska szíját. Még egyszer a lenines plakátra pillantott.
- És a... kommunizmus?
- Miféle kommunizmus? – emelte rá a kövér fagyott szemeit.
- Hát a... tudja... a fényes jövő?
- Ez nem fényes jövő, hanem a mai nap vörös üvöltése.

Ebben a pillanatban dudálás hangzott a távolból. És Jura meglátta az elektricskát. Még messze volt, hallani sem lehetett. Jura mondani akart valamit az öregnek búcsúzóul, valami vicceset és sértőt, de hirtelen meggondolta magát. Csak állt, egy helyben ringatózva, ahogy gyakran tette, és nézte a furcsa férfit. Az meg csak ült, és nézett maga elé. Most már hallani lehetett az elektricska zaját. Lassan a peron mellé kúszott. Hirtelen Jura élesen azt érezte, hogy soha többé nem fogja látni ezt a furcsa embert. Tökéletesen biztos volt benne, hogy az továbbra is csak ott fog ülni ezen a poros, üres peronon. Nem utazik Moszkvába. Lehet, hogy egyáltalán sehová sem utazik. Ugyan hova utazhatna ez az ember? Hiszen mintha odanőtt volna a padhoz. Jurát hirtelen szörnyű bánat töltötte el. Olyan, hogy a könyvei is kicsordultak.

Az elektricska az ismerős nyikorgással állt meg. Bement a kocsi, leült. Kitörölte a könyveket a szeméből, kinézett az ablakon a peronra. A kövér ugyanúgy ült a padon. És maga elé nézett. Volt ebben a kövér emberben valami gyötrelmesen ismerős.

Az elektricska elindult.

Jura dermedten ült. Eltöltötte a bánat. De közben nyugodt volt. És sehová sem akart sietni. És egyáltalán nem gondolt semmire. Gondolatok helyett csak a kövér utolsó szavai motoszkáltak a fejében:

„A mai nap vörös üvöltése.”

Jura dermedten nézte az ablakon át a bozótot, az oszlopokat, a kis házakat, az autókat, a szemétdombokat, a raktárakat, a darukat, a szénkupacokat, a hőközpontokat, az embereket, a madarakat, a kecskéket, a kutyákat.

Natasa születésnapjáról teljesen megfeledkezett.

És nem is szállt le Mityiscsiben.

Csak akkor tért magához, amikor a vonat már a Jaroszlavli pályaudvarra ért. Amint megállt, elmúlt a dermedtsége. Felállt. A többi utassal együtt kiszállt a peronra, majd félrehúzódott a tömegtől. Megállt, elővette a cigarettáját.

„És a születésnap? Zagorjanka? Natasa? – jutott eszébe. – Micsoda kretén vagyok...”

Elindult a peronon.

– Idióta! – mondta hangosan, és dühösen kiköpött.

Rágyújtott. Ballagni kezdett az esti Moszkvában. Átment a Szadovojén, hazafelé indult, a Pjatnyickájára.

A cigaretta visszatérítette a valóságba.

– Hipnotizőr volt a csávó – mondta, és felnevetett. – Tisztára beetetett, amilyen hülye vagyok! Vörös üvöltés! Vörös üvölté-é-és! Piramis!

Miközben ballagott az esti utcákon, kihúzta a táskájából a pezsgőt, és menet közben kibontotta. Nagy durranással repült ki a dugó, halálra rémítve valami öregasszonyt, és egy ház falának csapódott. Spricelt az üvegből a meleg, féledes pezsgő. Jura inni kezdett, lelocsolva magát.

Míg hazaért, kiitta az összes pezsgőt a ragacsos üvegből, aztán letette valakinek az ablakpárkányára.

Otthon elolvasta a friss *Junosztyot*, és a szokásosnál korábban lefeküdt aludni.

Eltelt valahogy a vasárnap.

Hétfőn Jurának két zárhelyije volt. És kedden az egyetem után elment a Dinamo metrómegállóhoz, ahol akkor ért véget a szpartakiád. Ahogy belépett a csarnokba, majdnem összeütközött Natasával. A lány sötétkéék dresszben, magnéziumporttól fehér tenyérrel ment az öltözőbe.

– Szia – mondta Jura, és megállt.

– Szia – mondta Natasa, arcán az örök mosollyal, és ment tovább.

Többet nem látták egymást.

Jura elvégezte az újságírás szakot, feleségül vette Albinát, a szülei régi barátainak lányát. Az apja protekciójával, aki fontos posztot töltött be a Közlekedési Minisztériumban, állást kapott a *Komszomolszkaja Pravdánál*.

Született egy fiuk, Vjacseszlav.

A hatvanas évek végén

Jura belépett a pártba, és átment az *Izvesztyijához*. Született

egy lányuk, Julija. A hetvenes évek közepén felajánlot-

tak neki egy rovatvezetői állást az *Ogonyoknál*. Úgyhogy átment az *Izvesztyijából* az *Ogonyokba*.

Azon a júliusi reggelen, mint mindig, gyorsan megreggelizett, beült az apjától örökölt fehér Volgába,

és indult a szerkesztőségbe. Amint kiért a Moszkvoreckij hídra, Jura szíve hirtelen összeszorult, és úgy elkezdett verdesni,

hogy elakadt a lélegzete. Lefékezett a járdaszegély mellett. Egyenletesen és mélyen próbált lélegezni, és masszírozta a kezén a „he gu” pontokat,

ahogy egy orvos tanította neki. A szívével már akadtak gondjai. Először akkor,

amikor botrány tört ki a *Izvesztyijában* megjelent éles hangú cikke miatt, amelyet

a főszerkesztő szabadsága alatt „óvatlanul” átengedett a főszerkesztő-helyettes. Jurijt be-

rendelték raportra a városi pártbizottságra. „Maga átlépte a határt” – mondta neki egy férfi, akinek olyan pofája volt, mint egy öreg farkasnak. A főszerkesztő-helyettest nagy gar-

ral kirúgták. Jura karrierje akkor egy hajszálon függött. Csodával határos módon megmenekült, segítettek az apja pártkapcsolatai. De a szíve megsínylette az ügyet. Az orvosok

szerint Jurij mikroinfarktust hordott ki. Két hónapot egy szanatóriumban töltött Albinával együtt. Másodszor meg az volt, hogy erősen aggódott a fia miatt, aki piszkos dologba

keveredett bele: csoportos erőszak az egyetemi kollégiumban. Folyt a vizsgálat. Jurij apja nemrég meghalt, már nem volt, aki segítsen fentről. Jurij kénytelen volt maga kilincselni,

kérincselni, megalázkodni. A fiát megmentette, feltételes büntetést kapott. Ő maga utána fél évig szedte a tablettákat. Aztán elmúlt.

De most, most, most.

Zakatolt a szíve.

Ilyen még nem volt. Jurij fulladni kezdett. Kiszállt a kocsiból, a korláthoz ment, kezét a hűvös gránitra tette, és nagyokat lélegzett, a reggeli Moszkva-folyót nézve. A folyóról hűvösség áradt, jól lehetett érezni ott, a hídon. Jurij kezdte nyugtatni magát. De a szíve egyre csak vergődött, mint egy kis állat, amely csapdába esett.

Vagy csappantyúba.

Vagy csapágyba.

Vagy csapszékbe.

Jurij lélegzett, lélegzett, lélegzett.

Szédülni kezdett, a fülében két acéltücsök ciripelt.

– Csitt, csitt, csitt... – próbálta nyugtatni magát Jurij.

